YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
23 päivänä maaliskuuta 2000 *

Yhdistetyissä asioissa C-310/98 ja C-406/98,

jotka Bundesfinanzhof (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Hauptzollamt Neubrandenburg

vastaan

Leszęk Labis, joka toimii toiminimellä "Przedsiebiorstwo Transportowo-Handlowe ('Met-Trans')", (C-310/98) ja

Sagpol SC Transport Miedzynarodowy i Spedycja (C-406/98)

ennakkoratkaisun tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253 s. 1) 454 ja 455 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: ensimmäisen jaoston puheenjohtaja L. Sevón, joka hoitaa viidennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn, P. Jann (esittelevä tuomari), H. Ragnemalm ja M. Wathelet,

julkisasiamies: J. Mischo,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Labis (C-310/98), edustajanaan asianajaja P. Galuszka, Engelskirchen,

— Sagpol SC Transport Miedzynarodowy i Spedycja (C-406/98), edustajanaan asianajaja M. Leis, Greifswald,

— Ranskan hallitus (C-406/98), asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston apulaisulkoasiainsihteeri C. Vasak,

— Alankomaiden hallitus (C-310/98), asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen apulaisneuvonantaja M. Fierstra,

— Suomen hallitus (C-406/98), asiamiehenään ulkoasiainministeriön lainsäädäntöneuvos T. Pynnä,

— Ruotsin hallitus (C-310/98 ja C-406/98), asiamiehenään ulkoasiainministeriön ulkomaankauppaosaston ulkoasiainneuvos A. Kruse,

— Euroopan yhteisöjen komissio (C-310/98 ja C-406/98), asiamiehinään asiassa C-310/98 oikeudellisen yksikön virkamies R. Tricot ja komissiossa toimiva kansallinen virkamies K. Schreyer ja asiassa C-406/98 johtava oikeudellinen neuvonantaja R. B. Wainwright ja oikeudellisen yksikön virkamies J. C. Schieferer,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Labisin, edustajanaan P. Galuszka, Sagpol SC Transport Miedzynarodowy i Spedycjan, edustajanaan M. Leis, Tanskan hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön osastopäällikkö J. Molde, Ranskan hallituksen, asiamiehenään C. Vasak, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään M. Fierstra, Suomen hallituksen, asiamiehenään T. Pynnä, Ruotsin hallituksen, asiamiehenään A. Kruse, ja komission, asiamiehinään R. Tricot ja J. C. Schieferer, 14.10.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.12.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Bundesfinanzhof on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 7.7.1998 (C-310/98) ja 6.10.1998 (C-406/98) tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 10.8.1998 ja 16.11.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla viisi ennakkoratkaisukysymystä tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253 s. 1) 454 ja 455 artiklan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty kahden riita-asian yhteydessä, joissa asianosaisina ovat Saksan tullihallinto, Hauptzollamt Neubrandenburg (jäljempänä Hauptzollamt) ja kaksi puolalaista kuljetusalan yrittäjää eli toisaalta Labis, joka käyttää toiminimeä Przedsiebiorstwo Transportowo-Handlowe "Met-Trans" (jäljempänä Met-Trans), (C-310/98) ja toisaalta Sagpol SC Transport Miedzynarodowy i Spedycja (jäljempänä Sagpol) (C-406/98) ja jotka koskevat tuontitullien kantamista kahden TIR-carnet'lla suoritetun, yhteisön ulkoiseen passitusmenettelyyn asetettujen tavaroiden kansainvälisen kuljetuksen aikana tapahtuneiden rikkomusten vuoksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 TIR-carnet'isiin merkittyjen tavaroiden kansainvälistä kuljetusta koskeva Genevessä 14.11.1975 tehty tulliyleissopimus (jäljempänä TIR-yleissopimus) on hyväksytty Euroopan yhteisöjen puolesta 25.7.1978 annetulla asetuksella N:o 2112/78 (EYVL L 252, s. 1).

4 TIR-carnet'lla suoritettava ulkoinen passitusmenettely on suoritettu säännönmukaisesti, kun kyseessä olevat tavarat on esitetty yhteisön tullialueen poistumistullipaikassa taikka yhteisön tullialueella sijaitsevassa määrätullipaikassa eli määrätullipaikassa, ja kun tämä tullipaikka on ilmoittanut tästä lähtötullipaikalle eli yhteisön alueen tulotullipaikalle.

5 Asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"2. Jos TIR-carnet'lla suoritettavan kuljetuksen tai ATA-carnet'lla suoritettavan passituksen aikana tai johdosta todetaan, että tietyssä jäsenvaltiossa on tapahtunut rikkomus tai säännönvastaisuus, tämän jäsenvaltion on perittävä takaisin mahdollisesti kannettavat tullit ja muut maksut yhteisön tai kansallisten säännösten mukaisesti — — .

3. Jollei ole mahdollista määrittää aluetta, jolla rikkomus tai säännönvastaisuus on tapahtunut, sitä on pidettävä siinä jäsenvaltiossa tapahtuneena, jossa se on todettu, jollei 455 artiklan 1 kohdassa säädetyssä määräajassa esitetä tulliviranomaisten hyväksymällä tavalla todisteita toiminnon säännönmukaisesta suorittamisesta tai paikasta, jossa rikkomus taikka säännönvastaisuus on tosiasiallisesti tapahtunut.

Jos tällaisten todisteiden puuttuessa kyseistä rikkomusta tai säännönvastaisuutta edelleen on pidettävä siinä jäsenvaltiossa tapahtuneena, jossa se on todettu, tämän jäsenvaltion on kannettava kyseisiin tavaroihin liittyvät tullit ja muut maksut yhteisön tai kansallisten säännösten mukaisesti.

Jos myöhemmin määritetään jäsenvaltio, jossa mainittu rikkomus tai säännönvastaisuus on tosiasiallisesti tapahtunut, tullit ja muut maksut alun perin kantaneen jäsenvaltion on palautettava ensiksi mainitulle jäsenvaltiolle tullit ja muut maksut — lukuun ottamatta niitä, jotka on kannettu toisen alakohdan mukaisesti yhteisön omina varoina — jotka tavaroista on tässä jäsenvaltiossa kannettava. Tällöin mahdollinen ylijäämä on maksettava takaisin maksut alun perin suorittaneelle henkilölle.

Jos tullit ja muut maksut takaisin perineen jäsenvaltion alun perin kantamien ja palauttamien tullien ja muiden maksujen määrä on alhaisempi kuin se määrä, joka vaaditaan siinä jäsenvaltiossa, jossa rikkomus tai säännönvastaisuus on tosiasiallisesti tapahtunut, tämän jäsenvaltion on kannettava erotus yhteisön tai kansallisten säännösten mukaisesti.

— — "

6 Asetuksen N:o 2454/93 455 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jos TIR-carnet'lla suoritettavan kuljetuksen tai ATA-carnet'lla suoritettavan passituksen aikana tai johdosta todetaan, että rikkomus tai säännönvastaisuus on tapahtunut, tulliviranomaisten on ilmoitettava siitä TIR-carnet'n tai ATA-carnet'n haltijalle ja takaajayhdistykselle, tapauksen mukaan, TIR-yleissopimuksen 11 artiklan 1 kohdassa tai ATA-yleissopimuksen 6 artiklan 4 kohdassa määrätyssä määräajassa.

2. Todiste TIR-carnet'lla tai ATA-carnet'lla suoritettavan toiminnon 454 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetusta säännönmukaisuudesta on

esitettävä tapauksen mukaan TIR-yleissopimuksen 11 artiklan 2 kohdassa tai ATA-yleissopimuksen 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätyssä määräajassa.

3. Todiste voidaan esittää tulliviranomaisten hyväksymällä tavalla erityisesti:

a) tulliviranomaisten oikeaksi todistamalla asiakirjalla, jossa vahvistetaan, että kyseiset tavarat on esitetty määrätoimipaikassa. Tässä asiakirjassa on oltava kyseisten tavaroiden tunnistetiedot;

tai

b) kolmannessa maassa annetulla vapaaseen liikkeeseen luovutusta osoittavalla tulliasiakirjalla tai sen jäljennöksellä taikka valojäljennöksellä; jäljennöksen tai valojäljennöksen on oltava joko alkuperäisen asiakirjan vahvistaneen toimielimen tai kyseisen kolmannen maan virallisten toimielinten taikka jonkin jäsenvaltion virallisten toimielinten oikeaksi todistama. Tässä asiakirjassa on oltava kyseisten tavaroiden tunnistetiedot;

tai

c) ATA-yleissopimuksen osalta mainitun yleissopimuksen 8 artiklassa määrätyillä todistamiskeinoilla."

7 Asetuksen N:o 2454/93 455 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä virkkeessä oleva ilmaisu "erityisesti" on poistettu 18.12.1996 annetulla komission asetuksella N:o 12/97 (EYVL 1997, L 9, s. 1) tehdyllä muutoksella. Tämä uusi versio ei kuitenkaan ollut voimassa vielä pääasian tapahtumien aikaan.

8 TIR-yleissopimuksen 11 artiklan 1 ja 2 kappaleessa määrätään seuraavaa:

"1. Jos TIR-carnet'ta ei ole lähtöleimattu tai jos se on lähtöleimattu varauksin, ei asianomaisilla viranomaisilla ole oikeutta vaatia takaajayhdistykseltä 8 artiklan 1 ja 2 kappaleessa mainittujen määrien suorittamista, elleivät viranomaiset yhden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona ne ovat hyväksyneet TIR-carnet'n, ole kirjallisesti ilmoittaneet yhdistykselle, ettei lähtöleimausta ole suoritettu tai että se on tehty varauksin. Samaa määräystä on noudatettava, kun lähtöleimaustodistus on saatu väärällä tai petollisella tavalla, paitsi että määräaika tällöin on kaksi vuotta.

2. Edellä 8 artiklan 1 ja 2 kappaleessa tarkoitettujen maksujen suorittamista koskeva vaatimus on esitettävä takaajayhdistykselle aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona yhdistys on saanut ilmoituksen siitä, ettei carnet'a ole lähtöleimattu tai että se on leimattu varauksin tahi että se on saatu väärällä tai petollisella tavalla, kuitenkin viimeistään kahden vuoden kuluttua mainitusta päivästä. Kuitenkin täytyy sellaisissa tapauksissa, jotka edellä mainitun kahden vuoden määräajan kuluessa tulevat oikeuskäsittelyn alaisiksi, maksuvaatimus tehdä yhden vuoden kuluessa siitä päivästä lukien, jolloin tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman."

Pääasiaa koskevat riitakysymykset

9 Met-Trans asetti TIR-carnet'n haltijana 9.8.1994 saksalaisessa tullitoimipaikassa, joka oli lähtötullipaikka, yhteisön ulkoiseen passitusmenettelyyn Puolasta peräisin olevan valkoista sokeria sisältävän tavaralähetyksen, jonka määränpäänä oli Portugali. Tavaran uudelleen esittämisen määräajaksi Porton tullissa eli määrätullipaikassa vahvistettiin 16.8.1994.

10 Hauptzollamt tarkisti myöhemmin TIR-carnet'n, joka oli palautettu sille Portugalin tullitoimipaikan allekirjoituksella ja 16.8.1994 päivätyllä leimalla varustettuna, ja se totesi sekä leiman että allekirjoituksen olevan ilmeisesti väärennettyjä. Portugalin tulliviranomaisten toimittamien tietojen mukaan tavaraa ei ollut niille tosiasiassa koskaan esitetty.

11 Hauptzollamt ilmoitti näin ollen Met-Transille, että tavaralähetystä ei ollut esitetty määrätullipaikassa ja että koska rikkomuksen tapahtumapaikkaa ei ole voitu saada selville, asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla katsotaan, että rikkomus on tapahtunut Saksan liittotasavallassa, mikäli vastapuoli ei kolmen kuukauden määräajassa näytä toteen passitusmenettelyn säännönmukaista suorittamista taikka rikkomuksen tosiasiallista tapahtumapaikkaa.

12 Met-Trans väitti rikkomuksen tapahtuneen Portugalissa. Tämän toteen näyttämiseksi se lähetti Hauptzollamtille muun muassa autonkuljettajansa selityksen, jonka mukaan tavaralasti oli purettu Porton kauppasataman tullivapaalla alueella ja tullivirkailijaksi esittäytynyt henkilö oli suorittanut tullimuodollisuudet.

13 Hauptzollamt katsoi näiden tietojen olevan riittämättömät, jotta niiden avulla voitaisiin todistaa riittävän selvästi rikkomuksen tosiasiallinen tapahtumapaikka

ja kumota olettama siitä, että rikkomus oli tapahtunut Saksassa eli siinä jäsenvaltiossa, jossa se oli todettu, ja se katsoi olevansa toimivaltainen kantamaan tuontitullit ja muut maksut. Se vaati Met-Transia tullivelallisena maksamaan 24 724,11 Saksan markkaa (DEM). Met-Transin tekemä valitus maksunkantopäätöksestä hylättiin.

14 Finanzgericht Mecklenburg-Vorpommern, jossa Met-Trans oli nostanut kanteen, katsoi, että Hauptzollamt ei ollut toimivaltainen kantamaan kyseessä olevia tulleja ja maksuja, ja se kumosi maksunkantopäätöksen. Hauptzollamt haki tähän tuomioon muutosta (Revision) Bundesfinanzhofissa.

15 Sagpol asetti TIR-carnet'n haltijana 2.6.1994 ulkoiseen passitusmenettelyyn saksalaisessa Pomellenin tullitoimipaikassa eli lähtötullipaikassa Puolasta peräisin olevan voierän, jonka määränpäänä oli Espanja. Tavaralähetyksen uudelleen esittämisen määräajaksi määrätullipaikassa Madridissa vahvistettiin 9.6.1994.

16 Koska määrätullipaikka ei ollut tehnyt ilmoitusta tavaralähetyksen uudelleen esittämisestä, Hauptzollamt esitti sille tietojensaantipyynnön tavaralähetyksen olinpaikasta. Tähän pyyntöön ei vastattu.

17 Hauptzollamt ilmoitti 23.12.1994 päivätyllä kirjeellään Sagpolille, että lähetystä ei ollut esitetty uudelleen määrätullipaikassa eikä rikkomuksen tapahtumapaikkaa voida todeta. Se asetti Sagpolille kolmen kuukauden määräajan, jonka

kuluessa tämän olisi esitettävä todisteet passitusmenettelyn säännönmukaisesta suorittamisesta taikka rikkomuksen tosiasiallisesta tapahtumapaikasta; muussa tapauksessa rikkomuksen tapahtumapaikaksi katsottaisiin määräajan päätyttyä Saksa.

18 Koska Hauptzollamt ei saanut vaatimiaan todisteita asettamassaan määräajassa, se lähetti 18.5.1995 Sagpolille päätöksen 162 251,69 DEM:n suuruisten tuontitullien ja muiden maksujen kantamisesta.

19 Espanjan tulliviranomaiset ilmoittivat Hauptzollamtille 8.8.1995, että TIR-carnet'n leima oli lopulta osoittautunut väärennetyksi.

20 Hauptzollamtille maksujen kantamista koskevasta päätöksestä tekemässään valituksessa Sagpol esitti 31.8.1995 päivätyllä kirjeellä espanjalaisen yrityksen vastaanottotodistuksella varustetun rahtikirjan. Sagpol toimitti myös 21.12.1995 päivätyllä kirjeellään riidanalaisen kuljetuksen suorittaneen kuorma-autonkuljettajan antaman kirjallisen todistuksen, jossa tämä ilmoitti, että tavara oli toimitettu Madridiin. Sagpol ilmoitti lopuksi, että Puolassa oli aloitettu tavaroiden salakuljetusta koskeva rikosoikeudenkäynti, joka ei kuitenkaan koskenut sitä. Hauptzollamt hylkäsi Sagpolin valituksen.

21 Finanzgericht Mecklenburg-Vorpommern katsoi Sagpolin nostaman kanteen osalta, että Hauptzollamt ei ollut toimivaltainen kantamaan kyseisiä tulleja ja maksuja, koska Sagpol oli määräajassa esittänyt riittävät todisteet siitä, että

rikkomuksen tosiasiallinen tapahtumapaikka oli Madrid. Tämän vuoksi se kumosi maksujen kantamista koskevan päätöksen. Hauptzollamt haki tähän päätökseen muutosta (Revision) Bundesfinanzhofissa.

22 Bundesfinanzhof on päättänyt lykätä asioiden käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

Asiassa C-310/98:

"1) Mitä vaatimuksia on asetettava sitä paikkaa, jossa rikkomus on tosiasiallisesti tapahtunut TIR-carnet'lla suoritettavan kuljetuksen aikana, koskeville tulliviranomaisten hyväksymällä tavalla esitettäville todisteille (2.7.1993 annetun komission asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohta, EYVL L 253, s. 1)? Riittävätkö todisteiksi carnet'n haltijan lausunto ja tämän lukuun kuljetuksen suorittaneen ajoneuvon kuljettajan antama todiste, vai voidaanko asia näyttää toteen vain sellaisten asiakirjojen avulla, joista ilmenee yksiselitteisesti, että toisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten toteamusten mukaan rikkomus tapahtui niiden alueella?

2) Jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo mahdolliseksi, että rikkomuksen tosiasiallinen tapahtumapaikka voidaan näyttää toteen carnet'n haltijan lausunnolla ja ajoneuvon kuljettajan antamalla todisteella, onko asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan kolmatta ja neljättä alakohtaa tulkittava niin, että niitä on sovellettava myös siinä tapauksessa, että maksu kannettiin jäsenvaltiossa, jossa rikkomus todettiin, vaikka hyväksytyllä tavalla esitettiin todisteita siitä, että rikkomus tosiasiallisesti tapahtui toisessa jäsenvaltiossa?"

Asiassa C-406/98:

"1) a) Onko yhteisön tullikoodeksista 2 päivänä heinäkuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253, s. 1) 454 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 455 artiklan 1 kohdan kanssa yhteensoveltuvaa se, että tapauksessa, jossa TIR-carnet'lla ulkoiseen passitusmenettelyyn asetettua lähetystä ei ole esitetty uudelleen määrätullipaikassa, lähtöjäsenvaltion tulliviranomaiset määräävät carnet'n haltijalle kolmen kuukauden määräajan todisteiden esittämiseksi rikkomuksen tosiasiallisesta tapahtumapaikasta sillä seurauksella, että myöhemmin esitetyt todisteet eivät vaikuta lähtöjäsenvaltion toimivaltaan kantaa tuontimaksuja?

b) Jos edellä esitettyyn kysymykseen vastataan kieltävästi, minkä määräajan sisällä carnet'n haltija voi esittää todisteita rikkomuksen tosiasiallisesta tapahtumapaikasta?

2. Jos ensimmäiseen kysymykseen annettava vastaus johtaa siihen, että carnet'n haltija ei ole ylittänyt todisteiden esittämistä rikkomuksen tosiasiallisesta tapahtumapaikasta koskevaa määräaikaa:

Mitä vaatimuksia on asetettava sitä paikkaa, jossa rikkomus on tosiasiallisesti tapahtunut TIR-carnet'lla suoritettavan kuljetuksen aikana, koskeville todisteille (asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäinen kohta)? Riittävätkö todisteiksi carnet'n haltijan lausunto ja tämän lukuun kuljetuksen suorittaneen ajoneuvon kuljettajan antama todiste, vai voidaanko asia näyttää toteen vain sellaisten asiakirjojen avulla, joista ilmenee yksiselitteisesti, että toisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten toteamusten mukaan rikkomus tapahtui niiden alueella?

3. Jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että rikkomuksen tosiasiallinen tapahtumapaikka on näytetty toteen määräajassa, ja jos se katsoo mahdolliseksi, että rikkomuksen tosiasiallinen tapahtumapaikka voidaan näyttää toteen edellä kuvatulla tavalla:

Onko asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan kolmatta ja neljättä alakohtaa tulkittava niin, että niitä on sovellettava myös siinä tapauksessa, että maksu kannettiin jäsenvaltiossa, jossa rikkomus todettiin, vaikka asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 455 artiklan 1 kohdassa säädetyssä määräajassa esitettiin hyväksytyllä tavalla todisteita siitä, että rikkomus tosiasiallisesti tapahtui toisessa jäsenvaltiossa?"

23 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 30.4.1999 antamalla määräyksellä nämä kaksi asiaa on yhdistetty suullista menettelyä ja tuomion antamista varten.

Ensimmäinen kysymys asiassa C-310/98 ja toinen kysymys asiassa C-406/98

24 Asiassa C-310/98 esittämällään ensimmäisellä kysymyksellä ja asiassa C-406/98 esittämällään toisella kysymyksellä, joilla on sama kohde, kansallinen tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa tulkittava niin, että sen jäsenvaltion, jossa rikkomus tai säännönvastaisuus on todettu, tulliviranomaisten vaatima todiste kyseisen rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikasta voidaan antaa vain esittämällä asiakirjat, joissa vahvistetaan toisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten todenneen, että rikkomus tai säännönvastaisuus on tosiasiallisesti tapahtunut niiden alueella.

25 Met-Transin ja Sagpolin sekä Tanskan ja Ruotsin hallitusten mukaan vastaus tähän kysymykseen voidaan johtaa asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan sanamuodosta. Tällä säännöksellä ei tarkoiteta mitään erityistä todistetta, joten kaikki perinteiset todistuskeinot, mukaan lukien todistajanlausunto, ovat hyväksyttäviä. Tulkinta, jonka mukaan hyväksyttäviksi todistuskeinoiksi katsottaisiin vain virallisten asiakirjojen esittäminen, on ristiriidassa asetuksen N:o 2454/93 kanssa. Todistelua koskevien yksityiskohtien sekä todisteilta vaaditun todistusvoiman osalta on turvauduttava kansallisiin prosessilainsäädäntöihin, joita on sovellettava asiaa koskevan yksityiskohtaisemman yhteisön lainsäädännön puuttuessa.

26 Ranskan, Alankomaiden ja Suomen hallitukset sekä komissio ovat sitä vastoin olennaisin osin samaa mieltä ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kanssa siitä, että olisi toivottavaa, että rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa koskeva todiste olisi objektiivinen, toisin sanoen asiakirja, josta selvästi ilmenisi, että toisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat todenneet rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tosiasiallisesti tapahtuneen niiden alueella. Erityisesti on katsottava, ettei luotettavana voida pitää todistetta, jonka on antanut henkilö, jota voidaan syyttää osallisuudesta säännönvastaisuuteen. Tällaisiin todistuskeinoihin turvautumisen seurauksena saattaa lisäksi usein olla se, että oikeus maksun kantamiseen vanhentuu ennen kuin on ratkaistu kysymys siitä, mikä on toimivaltainen viranomainen. Näin vaarannettaisiin asetuksen N:o 2454/93 tavoite eli yhteisön omien varojen kantamisen varmistaminen sekä sen jäsenvaltion, jossa tavarat on lainvastaisesti saatettu liikenteeseen, tiettyjen varojen kantamisen varmistaminen.

27 Lisäksi asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 455 artiklan 3 kohdan välillä on väistämättä tietty vastaavuus. Asetuksella N:o 12/97 vuonna 1997 toteutetusta muutoksesta lähtien viimeksi mainitussa säännöksessä rajoitetaan asetuksen N:o 2454/93 454 artiklassa säänneltyä vastaavan kysymyksen osalta eli TIR-carnet'lla suoritetun kuljetuksen säännönmukaisuuden osalta hyväksyttävät todistuskeinot tulliviranomaisten vahvistamiin asiakirjoihin.

28 Tältä osin on todettava, että asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan sanamuodosta ilmenee, että toisin kuin saman asetuksen 455 artiklan 3 kohdassa, sellaisena kuin se on asetuksella N:o 12/97 muutettuna, rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa koskeva todiste ei ole siinä rajoitettu tiettyihin todistuskeinoihin.

29 Tästä seuraa, että yhteisön todisteen käsitettä koskevien oikeussääntöjen puuttuessa kaikki ne todistuskeinot, jotka sallitaan jäsenvaltioiden prosessilainsäädännöissä samankaltaisissa menettelyissä, ovat lähtökohtaisesti hyväksyttäviä.

30 Näin ollen pääasian kaltaisessa tilanteessa kansallisten viranomaisten on päätettävä todisteluun sovellettavan kansallisen lainsäädännön periaatteiden mukaisesti, onko niiden ratkaistavana olevassa konkreettisessa tapauksessa ja kaikki seikat huomioon ottaen esitetty rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa koskeva hyväksyttävä todiste, voidaanko esimerkiksi todistajanlausunto hyväksyä ja onko sen todistusvoima riittävä. Erityisesti niiden on harkittava sellaisen todistajan luotettavuutta, joka on osallistunut kyseessä olevaan säännönvastaisesti suoritettuun kuljetukseen.

31 Erilaista arviointia ei voida johtaa asetuksen N:o 2454/93 455 artiklan 3 kohdan sanamuodosta, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 12/97. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 96—101 kohdassa, tällä säännöksellä tarkoitetaan erilaista tilannetta eli todistetta rikkomuksesta tai säännönvastaisuudesta sellaisenaan. Vaikka yhteisön lainsäätäjä onkin rajoittanut vuodesta 1997 lähtien passitusmenettelyn säännönmukaisuuden toteamista koskevia hyväksyttäviä todistuskeinoja, siitä ei voida päätellä, että se on implisiittisesti halunnut tehdä samoin rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikan vahvistamisen osalta.

32 Riippumatta siitä, mitkä ovat Ranskan, Alankomaiden ja Suomen hallitusten sekä komission mainitsemat sellaiset syyt, joihin voitaisiin vedota rikkomuksen tapahtumapaikkaa koskevan objektiivisen todisteen vaatimiseksi, yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä ei ole korvata yhteisön lainsäätäjää ja tulkita säännöstä vastoin sen täsmällistä sisältöä. Komission tehtävänä on tehdä tältä osin ehdotuksia tarpeellisista lainsäädäntömuutoksista.

33 Asiassa C-310/98 esitettyyn ensimmäiseen kysymykseen ja asiassa C-406/98 esitettyyn toiseen kysymykseen on siis vastattava, että asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava niin, että sen jäsenvaltion, jossa rikkomus tai säännönvastaisuus on todettu, tulliviranomaisten vaatimaa todistetta kyseisen rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikasta ei saada rajoittaa vain sellaisten asiakirjojen esittämiseen, joissa vahvistetaan toisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten todenneen, että rikkomus tai säännönvastaisuus on tapahtunut niiden alueella.

Asiassa C-310/98 esitetty toinen kysymys ja asiassa C-406/98 esitetty kolmas kysymys

34 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee asiassa C-310/98 esittämällään toisella kysymyksellä ja asiassa C-406/98 esittämällään kolmannella kysymyksellä pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan kolmatta ja neljättä alakohtaa tulkittava niin, että niissä säädettyä hyvitysmenetelmää

sovelletaan myös tapauksessa, jossa rikkomuksen todennut jäsenvaltio on kantanut tullit ja muut maksut, vaikka oli hyväksytyllä tavalla esitetty todisteet siitä, että rikkomus oli tosiasiallisesti tapahtunut toisessa jäsenvaltiossa.

35 Met-Trans ja Sagpol väittävät, että kyseessä olevista säännöksistä ilmenee aivan selvästi, että niissä käyttöön otettu hyvitysmenetelmä tarkoittaa vain tapauksia, joissa asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisen toimivaltaolettaman nojalla alun perin toimivaltainen jäsenvaltio on kantanut maksut ennen kuin muiden tosiseikkatoteamusten perusteella on tunnistettu jäsenvaltio, jossa rikkomus on tapahtunut, eikä tapauksia, joissa maksut on kannettu lainvastaisesti sen vuoksi, että ne on kantanut jäsenvaltio, jolla alun perinkään ei ollut toimivaltaa siihen. Viimeksi mainitussa tilanteessa virheen tehneiden viranomaisten olisi palautettava perusteettomasti kantamansa maksut, kun taas rikkomuksen tosiasiallisen tapahtumavaltion viranomaiset voisivat kantaa tullit ja muut maksut ilman, että hyvitysmenettely olisi tältä osin mahdollinen.

36 Tanskan, Ranskan, Alankomaiden ja Suomen hallitukset sekä komissio katsovat puolestaan, että hyvitysmenetelmää olisi sovellettava myös kansallisen tuomioistuimen tarkoittamassa tilanteessa, jossa tullit ja muut maksut kantaneiden tulliviranomaisten toimivallan puuttuminen johtuu vain siitä, että myöhemmin on todettu alun perin esitettyjen todisteiden olleen riittäviä. Jos hyvitysmenetelmää ei hyväksytä, on olemassa vakava vaara, että maksut vanhenevat kaikissa niissä tapauksissa, joissa esitettyjen todisteiden riittävyys vahvistetaan vasta viivästyneesti.

37 Tältä osin on todettava, että asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan kolmannessa ja neljännessä alakohdassa säädetyllä hyvitysjärjestelmällä otetaan käyttöön menetelmä hallinnon yksinkertaistamiseksi ja tullien ja muiden maksujen kantamiseksi tapauksessa, jossa säännönvastaisen toiminnan tapahtumapaikkaa ja tullisäännösten rikkomispaikkaa koskeva epävarmuus voi johtaa maksettavien summien menettämiseen kokonaan. Tämän vuoksi on säädetty, että

jollei ole mahdollista määrittää varmasti sitä jäsenvaltiota, jonka alueella rikkomus on tapahtunut, on olemassa väliaikainen toimivaltaolettama sen jäsenvaltion hyväksi, jonka alueella rikkomus tai säännönvastaisuus on todettu. Kun myöhemmin vahvistetaan ensiksi mainitun jäsenvaltion toimivalta, viimeksi mainitun jäsenvaltion hyväksi vallinnut olettama väistyy ja näiden kahden jäsenvaltion välillä sovelletaan hyvitysmenetelmää, jonka avulla voidaan välttää se, että ensimmäinen valtio ei voisi enää kantaa tulleja ja muita maksuja niiden vanhentumisen vuoksi.

38 Tämä menetelmä vastaa toisaalta sitä ajatusta, että jäsenvaltiot muodostavat yhden ainoan tullialueen niihin kolmansiin maihin nähden, joita yhteisön ulkoisessa passitusmenettelyssä suoritettu toiminto koskee, ja toisaalta sitä ajatusta, että tullien ja maksujen kantamiseen toimivaltaisen jäsenvaltion määrittely on yhteisön sisäinen ongelma niin, että toimivaltaisen jäsenvaltion vaihtuminen ei vaikuta siihen tosiseikkaan, että tullivelallisen on maksettava kyseiset tullit.

39 Vaikka hyvitysmenetelmää sovelletaankin silloin, kun jäsenvaltio on kantanut maksut, vaikkei se olisikaan ollut toimivaltainen asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 2 kohdassa mainittu periaate huomioon ottaen, koska se ei myöhemmän määrittelyn mukaan ole valtio, jossa rikkomus on tapahtunut, sitä on sovellettava myös siinä periaatteessa samankaltaisessa tilanteessa, jossa maksut kantanut jäsenvaltio ei ollut toimivaltainen saman periaatteen nojalla, mutta joka ei virheellisesti alun alkaen katsonut esitettyjen todisteiden olleen riittäviä rikkomuksen tapahtumapaikan vahvistamiseksi.

40 Näin ollen asiassa C-310/98 esitettyyn toiseen kysymykseen ja asiassa C-406/98 esitettyyn kolmanteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan kolmatta ja neljättä alakohtaa on tulkittava niin, että niissä säädettyä hyvitysmenetelmää sovelletaan myös tapauksessa, jossa rikkomuksen todennut jäsenvaltio on kantanut tullit ja muut maksut, vaikka oli hyväksytyllä tavalla esitetty todisteet siitä, että rikkomus oli tosiasiallisesti tapahtunut toisessa jäsenvaltiossa.

Asiassa C-406/98 esitetty ensimmäinen kysymys

41 Asiassa C-406/98 esittämällään ensimmäisellä kysymyksellä kansallinen tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja 455 artiklan 1 kohtaa tulkittava niin, että sen jäsenvaltion tulliviranomaisilla, jossa rikkomus tai säännönvastaisuus on todettu, on oikeus asettaa TIR-carnet'n haltijalle kolmen kuukauden määräaika rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa koskevien hyväksyttävien todisteiden esittämiselle niin, että tämän määräajan jälkeen esitetyt todisteet eivät enää vaikuta tämän jäsenvaltion toimivaltaan tullien ja maksujen kantamisen osalta. Siltä varalta, että tähän kysymykseen vastataan kieltävästi, kansallinen tuomioistuin tiedustelee, mikä on asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu määräaika rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikan vahvistamiselle.

42 Sagapolin mukaan kyseessä olevien säännösten sanamuodosta johtuu, että määräajan, jonka kuluessa TIR-carnet'n haltija voi esittää todisteet rikkomuksen tapahtumapaikasta, on oltava yksi vuosi eikä kolme kuukautta. Asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa viitataan vaaditun todistuksen esittämiselle asetetun määräajan osalta saman asetuksen 455 artiklan 1 kohtaan, jossa puolestaan yksiselitteisesti viitataan TIR-yleissopimuksen 11 artiklan 1 kappaleeseen, jossa mainitaan ainoastaan yhden vuoden määräaika. Sen lisäksi, että kolmen kuukauden vanhentumisaika olisi näin ollen lainvastainen, se tekisi käytännössä mahdottomaksi rikkomuksen tapahtumapaikan toteen näyttämisen.

43 Tanskan, Ranskan ja Suomen hallitukset sekä komissio väittävät kuitenkin, että kyseessä olevat säännökset ovat epäselviä ja että on olemassa oikeudellinen aukko taikka laiminlyönti, koska TIR-yleissopimuksen 11 artiklan 1 kappaleessa, johon viitataan, mainittu määräaika koskee tulliviranomaisia eikä TIR-carnet'n haltijaa, ja koska lisäksi tämä määräaika alkaa, kun tulliviranomaiset ottavat vastatakseen TIR-carnet'sta, mikä on rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumiseen liittymätön tosiseikka. Nämä hallitukset ja komissio väittävät, että tekstien tämänhetkisten versioiden oikeudellinen aukko on täytetty

jäsenvaltioiden välisellä hallinnollisella sopimuksella, jossa vahvistetaan rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tosiasiallisen tapahtumapaikan todisteiden esittämisen määräajaksi kolme kuukautta. Tämän sopimuksen sisältö vastaa asetuksen N:o 2454/93 378 ja 379 artiklan säännöksiä, joilla säännellään yhteisön ulkoista passitusmenettelyä, sekä yhteisön oikeuden sääntöjen tehokkaan vaikutuksen periaatetta yleensä, koska pidempi määräaika olisi este tullien kantamiselle vanhentumisen vuoksi.

44 Tältä osin riittää, kun todetaan, että asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa viitataan kyseisen määräajan pituuden osalta yksiselitteisesti saman asetuksen 455 artiklan 1 kohtaan. Viimeksi mainitussa määräyksessä viitataan puolestaan siinä mainitun määräajan pituuden osalta TIR-yleissopimuksen 11 artiklan 1 kappaleeseen. TIR-yleissopimuksen 11 artiklan 1 kappaleessa mainitaan yksi ainoa määräaika, joka on yksi vuosi.

45 Näin ollen minkään oikeudellisen aukon ei voida todeta olevan kyseessä. Mainituista säännöksistä ilmenee selvästi, että mainittu viittaus koskee vain määräajan pituutta ottamatta huomioon eri säännöksissä tarkoitettuja olosuhteita.

46 Vaikka onkin totta, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 31—42 kohdassa, että asetuksen N:o 2454/93 454 ja 455 artiklaa vertailtaessa voidaan tiettyjen seikkojen perusteella olettaa, että yhteisön lainsäätäjä on halunnut säännellä määräaikoja eri tavoin, tällaiset olettamat eivät riitä Tanskan, Ranskan ja Suomen hallitusten sekä komission ehdottaman tulkinnan perusteeksi. Vaikka myönnettäisiinkin, että kolmen kuukauden määräaika on edullisempi tulliviranomaisille, tällainen tulkinta etääntyisi liikaa kyseessä olevan säännöksen sanamuodosta, jolla oikeussubjekteille myönnetään nimenomaisten ja selvien viittausten avulla yhden vuoden määräaika rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikan toteen näyttämiseksi.

47 Jos ilmenee, että alaa koskeva lainsäädäntö ei ole kovin johdonmukainen eikä asianmukainen petosten torjunnan tarpeisiin nähden, yhteisön lainsäätäjän asiana on puuttua tähän ja toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet.

48 Koska säännöksessä säädetään yhden vuoden määräajasta, tätä sääntelyä ei voida sivuuttaa jäsenvaltioiden välisellä hallinnollisella sopimuksella, jossa määrätään lyhyemmästä määräajasta, joka ei perustu lakiin.

49 Asiassa C-406/98 esitettyyn ensimmäiseen kysymykseen on siis vastattava, että asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja 455 artiklan 1 kohtaa on tulkittava niin, että sen jäsenvaltion tulliviranomaisilla, jossa rikkomus tai säännönvastaisuus on todettu, ei ole oikeutta asettaa TIR-carnet'n haltijalle kolmen kuukauden määräaikaa rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa koskevien hyväksyttävien todisteiden esittämiselle. Asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu määräaika rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa koskevien todisteiden esittämiselle on yksi vuosi.

Oikeudenkäyntikulut

50 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Tanskan, Ranskan, Alankomaiden ja Suomen hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Bundesfinanzhofin 7.7.1998 (C-310/98) ja 6.10.1998 (C-406/98) tekemillään päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava niin, että sen jäsenvaltion, jossa rikkomus tai säännönvastaisuus on todettu, tulliviranomaisten vaatimaa todistetta kyseisen rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikasta ei saada rajoittaa vain sellaisten asiakirjojen esittämiseen, joissa vahvistetaan toisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten todenneen, että rikkomus tai säännönvastaisuus on tapahtunut niiden alueella.**

2) **Asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan kolmatta ja neljättä alakohtaa on tulkittava niin, että niissä säädettyä hyvitysmenetelmää sovelletaan myös tapauksessa, jossa rikkomuksen todennut jäsenvaltio on kantanut tullit ja muut maksut, vaikka oli hyväksyttävällä tavalla esitetty todisteet siitä, että rikkomus oli tosiasiallisesti tapahtunut toisessa jäsenvaltiossa.**

3) **Asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja 455 artiklan 1 kohtaa on tulkittava niin, että sen jäsenvaltion tulliviranomaisilla, jossa rikkomus tai säännönvastaisuus on todettu, ei ole oikeutta asettaa TIR-carnet'n haltijalle kolmen kuukauden määräaikaa rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa koskevien hyväksyttävien todisteiden esittämiselle. Asetuksen N:o 2454/93 454 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu määräaika rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa koskevien todisteiden esittämiselle on yksi vuosi.**

Sevón Kapteyn Jann

Ragnemalm Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 23 päivänä maaliskuuta 2000.

R. Grass D. A. O. Edward

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja